

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ ЯМБОЛ

№.....

..... 2013 г.

УТВЪРДИЛ:
ДИМИТЪР ИВАНОВ
Областен управител на област Ямбол

**ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ В
ОБЛАСТ ЯМБОЛ (2012 - 2020)**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Областна стратегия за интегриране на ромите в област Ямбол (2012-2020), наричана Стратегията, е документ, задаващ насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите на областно ниво и е приета в изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020), приета с Решение на Народното събрание на 01.03.2012 г. Следвайки Националната стратегия и рамката на Европейския съюз (ЕС) за национални ромски стратегии, настоящият документ използва името роми като обобщаващо както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, самоопределящи се като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне. Съгласно Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) Областната стратегия продължава и развива политическата ангажираност на правителството на европейското развитие на България в съответствие с Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.)* и с Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” на областно ниво.

Стратегията прилага целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход, който се прилага в рамките на по-общата стратегия за борба с бедността и изключването, и не изключва предоставянето на подкрепа и за лица в неравносечно положение от други етнически групи.

Областната стратегия за интегриране на ромите е изработена в резултат на сътрудничество от страна на отговорните институции с гражданския сектор и в частност ромски неправителствени организации. Стратегията кореспондира с **международни стандарти и инструменти на ООН, ЕС, СЕ** и други, в областта на правата на човека и правата на лица, принадлежащи към малцинствата, към които Република България се е присъединила: Международен пакт за граждански и политически права 1966 г. (в сила за Р България от 1970 г.); Международен пакт за икономически, социални и културни права 1966 г. (в сила за Р България от 1970 г.); Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация 1966 г. (в сила за Р България от 1992 г.); Конвенция за премахване на всички форми на

дискриминация срещу жените 1979 г. (в сила за Р България от 1982 г.); Конвенция за правата на детето 1989 г. (в сила за Р България от 1991 г.), Рамковата конвенция за защита на националните малцинства на Съвета на Европа и др.

Настоящият документ се приема за период до 2020 г. включително. Оперативното изпълнение на Областната стратегия на област Ямбол за интегриране на ромите (2012-2020) се осъществява чрез Общинските планове за действие (ОПД), изпълнявани в два периода. Първият период 2012-2014 г., завършва с изпълнението на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“, актуализиран през 2011 г., като с оглед неговото приключване (2 февруари 2015 г.) е предвиден цялостен анализ на изпълнението за периода. Вторият период 2014-2020 г. обхваща следващия програмен период на Европейския съюз по Оперативните програми за България с оглед финансова подкрепа чрез използването на инструментите на ЕС. С цел осигуряването на ефективност и устойчивост на мерките се предвижда междинен преглед/ актуализация на ОПД през 2017 г.

След 2020 година, Стратегията ще може да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати и евентуалните промени, които биха могли да настъпят в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020).

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ

Ромите, познати още като цигани, представляват една доста необичайна група не само за страните в преход, но и в глобален контекст. На романи – майчиния език на много ромски общности на територията на Европа, ром означава човек. Терминът „циганин“ обикновено е наименование, дадено им от околната социална среда. Различните термини се отнасят до предполагаемия произход на ромите: „агупти“ произлиза от Египтяни, докато „цигани“ се отнася до религиозна група във Византийската империя, *athinganoi*, което означава „недосегаеми“. Ромите, чиито корени произлизат от северозападна Индия, се появяват в Европа преди 700 години. Според някои оценки в Европа живеят около осем милиона роми. Европейския съюз, Световната банка, ООН, са приели общото наименование роми.

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г., ромите остават третата по големина етническа група в България. Като роми са се самоопределили **325 343** души или **4.9%** от българските граждани.

Въз основа на данните от преброяването през 2011 година населението на област Ямбол наброява 131 447 души. Лицата, които не са отговорили на въпроса за етническо самоопределяне са 8385, или 6.9% от общото население. От отговорилите на въпроса за етническо самоопределяне 123 062 души в област Ямбол, 106 884 души, или 86.9 % са се самоопределили към българския етнос, а 10 433 души, или 8.5% - към ромския етнос (Приложение 1).

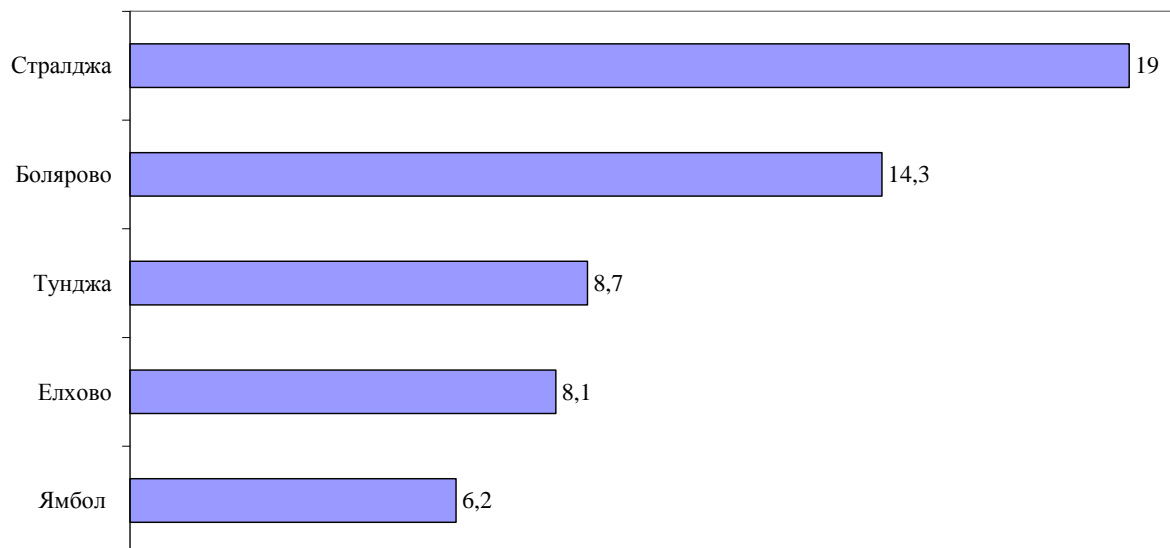
Област Ямбол е сред областите в страната с най-висок относителен дял на населението от ромската етническа общност, след област Монтана (12.7%), област Сливен (11.8%) и област Добрич (8.8%).

Възможно е част от хората, които околното население назовава като „роми“ или цигани да се самоопределят като българи или турци, което произтича от правото на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава.

Лицата от ромската етническа група в област Ямбол са разпределени териториално по общини, както следва (графика 1 по-долу).

Най-голям е дялът на самоопределилите се като роми в общините Стралджа (19.0%), Болярово (14.3%) и Тунджа (8.7%). С по-нисък дял от средния за областта са общините Ямбол(6.2%) и Елхово (8.1%).

Графика 1. Относителен дял на ромско население в общините на Област Ямбол (преброяване 2011)

На доброволния въпрос за етническа принадлежност не са се самоопределили 1486 лица от отговорилите на въпроса.

Възрастовата структура на ромите в област Ямбол съгласно последното преброяване сочи по-ниска продължителност на живота в сравнение, както със средно посочената за страната, така и в сравнение с самоопределилите се към българския етнос за областта. Най-многобройни са преброените роми във възрастовите групи 0-9 г.(2864), 10-19 г. (2163) и 20-29 г. (1948).

Анализ на състоянието на ромската общност по сектори:

Жилищни условия

Относителният дял на живеещите в градовете на област Ямбол лица самоопределили се като роми е 7.6%, докато относителния дял на ромите, живеещи в селата е 10.6% от населението им (Приложение 2).

По данни на НСИ от последното преброяване на населението и жилищния фонд от 2011г., на национално равнище етническите българи разполагат средно с 23.2 кв.м. жилищна площ на едно лице, при ромите тя е едва 10.6 кв.м.

Заетост

В последните десетилетия, в следствие на икономическите промени, и не на последно място и под влиянието на икономическата криза след 2008 г. ромите са в неизгодно положение на пазара на труда.

Образователното равнище на безработните от областта се влошава. Най-висок е относителният дял на ромите с основно и по-ниско образование – 96.5% от регистрираните лица от ромски произход са с основно и по-ниско образование, което ги поставя в още по-неблагоприятно положение на трудовия пазар.

Отделните общини в област Ямбол не са еднородни по отношение на икономическата активност, поради което равнището на безработица е силно диференцирано по общини.

Съгласно данните от последното преброяване **икономически активното население** на област Ямбол възлиза на 55779 души. От тях, отговорилите на въпроса за етническа принадлежност са 52312, в т.ч. 3139 души, или 6.0% са роми.

Общият брой на **заетите лица** е 44759 души. От тях, отговорилите на въпроса за етническа принадлежност са 42164, в т.ч. 1191 души, или 2.8% са роми.

Безработните общо за областта са 11020 души. От тях, отговорилите на въпроса за етническа принадлежност са 10148, в т.ч. 1948 души, или 19.2% са роми.

Икономически неактивното население е 30008 души. От тях, отговорилите на въпроса за етническа принадлежност са 28098, в т.ч. 3050 души, или 10.8% са роми.

Коефициентът на икономическа активност в областта е 65.0%, а за ромското население - 50.7%. При ромите е регистриран сравнително висок относителен дял на икономически неактивно население – 49.3%.

Коефициентът на заетост за областта е 52.2%, а за ромското население - 19.2%.

Коефициентът на безработица сред ромското население на област Ямбол възлиза на 62.1%. Стр.39 „Справочник Преброяване 2011/Област Ямбол

По данни Бюро по труда - Ямбол и Бюро по труда – Елхово, към 28.11.2012 г. броят на регистрираните безработни лица, самоопределили се като роми в област Ямбол е 1949 души. От тях 279 (14.3%) са жени. Броят на безработните младежи от ромски произход е 700 души, което съставлява 35,9 % от всички регистрирани безработни роми в областта. Делът на безработните младежи от ромски произход спрямо всички регистрирани безработни младежи е 22.8%.

Образование:

По данни на преброяването от 2011 г. населението от ромския етнос възлиза на 8313 души. От тях едва 10 души (0.1%) са с висше образование, 280 (3.4%) са със средно образование, с основно - 2313 (27.8%), с начално – 2576 (31.0%), с незавършено начално 1844 (22.2%), а никога не посещавали училище – 1203 (14.5%) (Приложение 3) Данните относно раждаемостта на подлежащите на образование и учащи се по общини в областта сочат следното:

Таблица 1. Подлежащи на образование и учащи се по общини в област Ямбол по информация от РИО – Ямбол

Община	Деца на 5 години			Деца на 6 години		
	Родени 2007 г.	Посещаващи подготвителна група – 5 г.	Необхванати деца	Родени 2006 г.	Посещаващи подготвителна група – 6 г.	Необхванати деца
Болярово	30	30	0	19	19	0
Елхово	134	113	21	125	120	5
Стралджа	185	130	55	150	122	28
Тунджа	179	154	25	179	169	10
Ямбол	813	724	89	825	749	76
Общо за областта:	1341	1151	190 (14%)	1298	1179	119 (14%)

Община	Общо брой ученици	Брой ученици, напуснали учебната 2011 година
Болярово	280	13
Елхово	1664	30

Стралджа	1197	30
Тунджа	1095	14
Ямбол	9349	45
Общо за областта:	13 585	132 (1%)

На територията на областта самоопределилите се като „роми”, включени в обучение, са 37.7 от общия брой обучаващи се.

Данните сочат запазване на тенденцията много млади роми да остават без подходящо образование, рано да напускат училище, или да не тръгват на училище, което поставя пред тях редица бариери пред включването им в пазара на труда.

Представените от директори и представители на институции **проблеми:**

- Нежелание на голяма част от децата от ромския етнос да посещават училище и да спазват училищните изисквания.
- Липса на мотивация за учене и неизградена ценностна система у децата.
- Недобро владение на български език от децата и родителите им.
- Отсъствие на родителите от града или страната, водещо до занижен родителски контрол
- Неосъзнаване или неприемане на социалните и обществени задължения от ромския етнос и недостатъчна обществена ангажираност.
- Липса на работа и възможност за получаване образование на възрастните роми.
- Липса на средства за осигуряване на учебници и учебни помагала за учениците след седми клас.
- Неадекватно прилагане на законовите разпоредби по отношение на отсъствията и наказанията на учениците, преждевременно отпадане на децата от образователната система, допускане на ранните бракове на малолетни и непълнолетни деца.

Здравеопазване

По данни от Националната стратегия на Република България за интеграция на ромите 2012-2020 г., рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България, наблюдаваме по-силно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания). Област Ямбол не прави изключение от тази картина.

При преброяването през 2011 г. се вижда ясно, че лицата от ромски произход до голяма степен не желаят да указват степента на ограниченията (инвалидизацията) поради заболяване.

Поради неизградената или лоша инфраструктура в селищата и махалите им, представителите на големите малцинствени общности по-често боледуват от хепатит, стомашно-чревни заболявания, различни болести, причинявани от паразити. Най-често тези проблеми се срещат при ромите.

Голяма част от тях споделят, че изпитват затруднения, свързани с болестите на сърдечно-съдовата система, главоболие, заболявания на костите или ставите, на

храносмилателната система, психични заболявания, очни болести и бъбречно-каменна болест.

Според проучването в над 30% от ромските домакинства е регистриран поне един човек с тежко или хронично заболяване или с получена определена степен на инвалидизация, а всяко шесто ромско домакинство получава пенсия за инвалидност.

Изключително сериозен проблем в ромските махали в България представляват инфекциозните заболявания. Пренаселеността на кварталите и жилищата силно затруднява изолацията на вирусоносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер.

Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред ромското население. Според изследване на ИОО здравната осигуреност на ромите остава изключително ниска – повече от 1/3 от ромите над 15 години нямат здравна осигуровка.

III. ВИЗИЯ

Социалната интеграция е предпоставка за успешно и устойчиво развитие на българското общество.

Интеграцията на ромите и на българските граждани в уязвимо положение, принадлежащи към други етнически групи е активен двустранен процес на социално включване, насочен към преодоляване на съществуващите за тях негативни социално – икономически характеристики и последващ просперитет в обществото.

IV. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Създаване на условия за равнопоставено интегриране на ромите и на българските граждани в уязвимо положение от други етнически групи в обществения и икономическия живот на област Ямбол, чрез осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда и на условия за обхващане и задържане на деца и ученици от ромския етнос в образователната система, равни възможности и равен достъп до права, блага, стоки и услуги, участие във всички обществени сфери и подобряване на качеството на живот при спазване на принципите на равнопоставеност и недискриминация.

V. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ И ХОРИЗОНТАЛНИ АСПЕКТИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Принципи:

Водещи принципи и цели при изпълнението на Областната стратегия са:

- Конструктивни, прагматични и недискриминационни политики;
- Изрична, ясно определена, но не изключителна насоченост;
- Межкултурен подход;
- Приобщаване към мнозинството;
- Осъзнаване на измерението за равенството между половете;
- Трансфер на основани на фактите политики;
- Използване на инструменти на ЕС;
- Участие на регионалните и местните власти;
- Участие на гражданското общество;
- Активно участие на ромите.

Хоризонтални аспекти:

Политиките за интегриране на ромите и лицата в неравностойно положение от други етнически групи представляват неразделна част от общонационалните политики за повишаване благосъстоянието на българския народ.

Стратегията обединява действащите стратегически документи и планове за развитие на отделните сектори на областно ниво. Основни подходи при изпълнение на дейностите:

- Насърчаване на позитивни действия за преодоляване на различни форми на неравнопоставеност във всички обществени сектори.
- Утвърждаване на позитивни обществени нагласи към ромската общност
- Насърчаване на позитивни действия за преодоляване на традиционни практики в ромската общност, които засягат правата на жените и децата;
- Интегриран териториален подход, при който на териториален принцип едновременно се предприемат мерки и обединяват ресурси по различни приоритети, съобразени с местните особености и нужди, включително на най-

нуждаещите се с цел постигане на видима промяна на конкретно населено място /квартал, махала/.

Цели на областното планиране:

- Ефективност на предприетите действия и оптимизиране на използването на ресурсите (финансови и човешки ресурси, материална база и социална инфраструктура);
- Развитие на междусекторното сътрудничество и взаимодействие за намиране на устойчиви решения за стимулиране на социалното включване на уязвимите етнически общности и маргинализираните групи в област Ямбол и нейните общини;
- Планиране на дейности, обхващащи територията на цялата област или на две или повече общини, които да решават специфични проблеми на маргинализираните етнически групи и изключени етнически общности, които надхвърлят възможностите на отделните общини;
- Съответствие на предприетите действия с реалните потребности на
- маргинализираните групи.

VI. ПРИОРИТЕТИ:

ОБРАЗОВАНИЕ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ, ЗАЕТОСТ, ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, КУЛТУРА И МЕДИИ.

1. ОБРАЗОВАНИЕ

Оперативна цел: Обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда

Специфични цели:

1. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование, включително чрез интеграция на ромски деца и ученици в етнически смесени детски градини и училища на територията на област Ямбол
2. Повишаване на качеството на образование в обособените ДГ в ромските квартали на градовете и останалите населени места на Ямболска област, в които учат предимно ромски деца.
3. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в детските градини и в училищата, чрез съхраняване и развиване на културната идентичност на деца и ученици от ромски произход.
4. Превенция на отпадане от училище и ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми.
5. Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението и отпаднали от училище с цел тяхната реинтеграция.
6. Приобщаване и приемане на родителите – роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.
7. Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование на квалификацията на педагогическите специалисти за взаимодействие в мултиетническа образователна среда, интеркултурна компетентност у директорите, учителите и другите педагогически специалисти.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- Осигуряване на подходяща образователна среда за включване на децата от обособените по етнически признак детски градини чрез поетапен прием в детски градини, извън ромските квартали, в разноетнически групи;
- Откриване на почасови, сезонни и съботно-неделни групи в детските градини;
- Постепенно въвеждане на целодневна организация на учебния ден до седми клас включително;
- Подготовка на децата в ранна детска възраст (3-6 години) за бъдещо пълноценно включване в образователния процес, особено на деца от малцинствени етнически групи. Допълнителни занимания с деца в детските градини, за които българският език не е майчин;
- Периодично участие в конкурси за проекти по Стратегическа цел 3 от Тригодишната програма на Центъра за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ, ОПРЧР и други подходящи донорски програми);
- Включване на допълнителни компоненти, които подпомагат въвеждането на икономически коефициент в образованието/ИКО/ към формулата за определяне на училищния бюджет;
- Дейности, насочени към съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства и техните връстници, в интеграционна мултикултурна среда;
- Създаване на клубове по интереси; сформирани на групи по свободно избираема подготовка (СИП) в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси, танцови формации; изкуства; традиционни занаяти;
- Презентиране и провеждане на проучвания, провеждани от деца и ученици, свързани с културната им идентичност;
- Установяване на основните фактори, водещи до непостъпване и преждевременно отпадане от училище, разработване и апробиране на методология за наблюдение на национално, регионално и местно равнище;
- Прилагане на модел за осъществяване на мониторинг на процеса на образователна интеграция на деца, ученици и студенти от етническите малцинства;
- Изследване на ефективността на инструментите на политиката, насочена към подобряване на достъпа до образование и намаляване броя на необхванатите и ранно напусналите деца и ученици;
- Насърчаване на отговорно родителско отношение. Ефективни санкции срещу родители, които нарушават разпоредбите на чл. 53 от Конституцията на Република България и чл. 7 от Закона за народната просвета, според които училищното обучение до 16 – годишна възраст е задължително;
- Увеличаване на ромските деца в системата на предучилищно образование: подпомагане на социално слаби семейства чрез плащане на таксите им за детска ясла / градина и др.;
- Организиране на кампании за повишаване на осведомеността на ромските родители относно ползите от предучилищното образование;
- Създаване на постоянни общински комисии за обхват и ранна адаптация в системата на задължителното образование. Превенция и ограничаване на ранното отпадане; □
- Развитие на мрежа от центрове за кариерно ориентиране.

- Организиране на дейности по кариерно ориентиране и консултиране на учениците при избора на професия, при преходите в рамките на образователната система или от образование към заетост;
- Ограмотяване на възрастни роми;
- Организиране на курсове за придобиване на квалификация за част от професия чрез модулно обучение;
- Предоставяне на продължаващо професионално обучение за лица, навършили 16 г.;
- Назначения на квалифицирани и сертифицирани помощник-възпитатели и помощници на учителя и образователни медиатори за работа в мултиетническа среда;
- Организиране на форми за индивидуално наставничество, подпомагащо отделните ученици да преодолеят свързани с ученето специфични трудности, както и трудности в социален или в личен план;
- Ангажиране на родители на деца и ученици от етническите малцинства в училищни настоятелства или обществени съвети;
- Съвместни форми и дейности между родителите на ромските деца и останалите родители;
- Сформиране на мултиетнически родителски клубове по образователни институции;
- Осъществяване на контрол върху приемните детски градини и училища за недопускане по етнически признак обособени групи и паралелки;
- Въвеждане на форми на взаимодействие и дейности в детските градини и училищата за изграждане на положителни нагласи към образователната интеграция на ромските деца;
- Квалификация на учители, директори и други педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда.

Регионалният инспекторат по образование при Министерството на образованието младежта и науката е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Образование” съвместно с общините в областта.

Изпълнението на мерките по приоритет „Образование” ще допринесе за изпълнение на Национална цел 4 „Дял на преждевременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - 36% до 2020 г.”, както и косвено допринася за постигане на Национална цел 5 „Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хиляди души”. Националните цели са заложили в Националната програма за реформи, в изпълнение на стратегия "Европа 2020".

2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: Осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги и превантивни програми

Специфични цели:

1. Намаляване на детската смъртност;
2. Подобряване на здравната помощ за новородените и децата в предучилищна възраст;
3. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население;
4. Повишаване на здравните знания и информираността на ромското население;
5. Оценяване и наблюдение на здравното състояние на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- Активно съдействие от страна на медиаторите в усилията на личния лекар за обхващане на бременните до четвъртия месец на бременността с регистрация, консултации с лекар-специалист по акушерство и гинекология и своевременно постъпване в лечебно заведение за болнична помощ за раждане;
- Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население. Предоставяне контрацептивни средства на желаещи лица, принадлежащи към групата на лица с ниски доходи;
- Провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето; за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактиране;
- Провеждане на генетично консултиране и изследване на засегнати семейства и общности;
- Провеждане на дородова диагностика на бременни жени в риск;
- Организиране на 5 консултативни кабинета в населени места, квартали и махали с предимно ромско население по въпросите на сексуалното и репродуктивното здраве, семейното планиране, начините за предпазване от сексуално предавани инфекции;
- Активизиране дейността на медиаторите за издирване на деца без личен лекар и разясняване пред родителите им важноста за регистрирането им;
- Провеждане беседи и разговори с младите майки за значението на имунизациите и мотивирането им за редовното им прилагане, съгласно Националния имунизационен календар;
- Провеждане на имунизации с мобилни екипи в населени места без лични лекари;
- Активно издирване от личния лекар на новородени в домашни условия деца и тяхното имунизирание с ваксините, съответстващи на възрастта;
- Провеждане на беседи и разпространение на информационни материали, организиране на обучения за жени, ангажирани с отглеждането на малки деца;
- Провеждане на профилактични прегледи с мобилни педиатрични кабинети в квартали с преобладаващо ромско население и отдалечени населени места;
- Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар;
- Провеждане на ранна диагностика и скринингови изследвания с мобилни мамографи за превенция на рака на млечната жлеза;
- Провеждане на ранна диагностика и скрининг за артериална хипертония, сърдечно съдови заболявания, белодробни заболявания, захарен диабет и дислипидемии с мобилни флуорографи, ехографи и лаборатории;
- Провеждане на разяснителни кампании за значението на профилактичните прегледи сред ромското население;
- Изграждане на капацитет и работа в общността за превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по консултиране и насочване за анонимно и безплатно изследване за ХИВ и инфекции предавани по полов път;
- Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза;
- Подкрепа за функционирането на амбулатории за първична медицинска помощ в квартали, населени предимно с ромско население, съфинансирани от общините и с мобилна техника;
- Разширяване сътрудничеството на личните лекари със здравните медиатори и студентите по медицина от ромски произход;

- Идентифициране на населени места, в които има нужда от здравни медиатори и избор на подходящи хора;
- Осигуряване на трудовата реализация на здравните медиатори и текущото им обучение;
- Целево подготвяне на младежи от ромски произход за кандидатстване в медицински университети и колежи;
- Подпомагане със стипендии на роми - студенти по медицина;
- Провеждане на летни стажове на роми - студенти по медицина, в практики за първична медицинска помощ в ромска общност;
- Организиране и провеждане на кампании за запознаване с начините за предпазване от най-разпространените инфекциозни, онкологични, сърдечносъдови и наследствени болести;
- Периодично провеждане на беседи от здравни специалисти и медиатори за вредата от най-разпространените рискови фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословно хранене и за предимствата на здравословния начин на живот;
- Разработване и реализация на програми за превенция на трафик на хора и сексуално насилие сред лица от ромската общност;
- Въвеждане на интерактивни сесии по здравно и сексуално образование в училищата с предимно ромско население като част от задължителната учебна програма;
- Стимулиране създаването на извънкласни форми на здравно образование за ромските деца – клубове, спортни секции и др.

Регионална здравна инспекция е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Здравеопазване”.

3. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура

Специфични цели:

1. Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
2. Отреждане на нови територии за жилищно строителство с възможности за деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали;
3. Създаване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
4. Актуализация /изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени;
5. Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура;
6. Изграждане и рехабилитация на социални жилища;
7. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими семейства от домовете, които обитават;
8. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- Оценка на нуждите от подобряване състоянието на ромските квартали по отношение на инженерната инфраструктура;

- Разработване на общински програми за подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
- Идентифициране на подходящи терени;
- Уреждане въпросите със собствеността на терените;
- Отреждане на терените – общинска собственост, за жилищно строителство;
- Изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;
- Изработване на специализирани карти;
- Актуализация на подробни устройствени планове на съществуващи терени;
- Изработване на подробни устройствени планове на ново отредени терени;
- Проектиране на техническа инфраструктура:
 - водоснабдяване
 - канализация
 - улична мрежа
 - благоустрояване;
- Изграждане на обекти от техническата инфраструктура;
- Изградени нови социални жилища;
- Рехабилитиране на съществуващи социални жилища;
- Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават;
- Проучване на възможността за усъвършенстване и допълване на законодателството в областта на достъпа до жилища;
- Реконструкция на обекти на образователната инфраструктура ;
- Реконструкция на обекти на културната инфраструктура;
- Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура;

РДНСК е водеща отговорна институция за изпълнение на целите от Стратегията в приоритет „Подобряване на жилищните условия” с прякото участие на общините от областта.

4. ЗАЕТОСТ

Оперативна цел: Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях

Специфични цели:

1. Осигуряване на достъп на ромите и друго живеещо при подобни условия население от областта до пазара на труда и до различните инициативи за самостоятелна заетост.
2. Ограмотяване, квалификация и преквалификация на роми и друго живеещо при подобни условия население, включително и на заети в професии, традиционно характерни за етноса /дърводобив, билкарство, цветарство, строителство и ремонт на покриви и пътища/.
3. Насърчаване на заетостта на "зелени работни места" чрез субсидиране на работни места в екологични дейности за създаване на качествена заетост и опазване на околната среда.
4. Насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес.
5. Стимулиране на трудовата мобилност сред общността в областта за достъп до сезонни работни места и работни места в значими инфраструктурни проекти /селско стопанство, строителство на магистрали и пътища/.

6. Развитие и усъвършенстване на мрежата от трудови медиатори в общините с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население за активизиране на неактивните и продължително безработните лица.
7. Задълбочаване на социалния и граждански диалог, привличане за партньори лидерите сред общността в областта, ромските НПО и бизнес субекти.

Конкретни дейности за изпълнение на целите:

- Организиране на обучителни курсове за безработни лица:
 - а) мотивация за активно търсене на работа;
 - б) професионална ориентация;
 - в) професионална квалификация, в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) и други планове;
- Насърчаване на заетостта чрез програми и мерки по реда на ЗНЗ в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) и други планове;
- Обучения по ключови компетентности, “Инициативност и предприемачество” или „Обществени и граждански компетентности” към съответното професионално обучение;
- Организиране на мотивационни курсове (в рамките на годишните програми за обучение по НПДЗ и други планове);
- Обучение по стартиране и управление на собствен бизнес;
- Провеждане на курсове за обучение на служителите в бюрата по труда за придобиване на специфични умения за работа с представители на ромското население и други етнически малцинства;
- Назначаване на представители на ромската общност в териториалните структури на МТСП и АЗ в населени места в област Ямболска с преобладаващо ромско население;
- Срещи, семинари, дискусии, кръгли маси, кампании.

ДРСЗ – Бургас и ДБТ Ямбол и ДБТ Елхово са водещи отговорна институции за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Заетост”.

Изпълнение на мерките по приоритет „Заетост” способстват за постигане на Национална цел 1 „Достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20-64 г. до 2020 г.”. Заедно с изпълнението на допълващите мерки по приоритет „Образование”, насочени към повишаване нивото на умения на работната сила, компетентността и квалификацията на нискоквалифицираните работници, ще допринесат за намаляване равнището на бедност за работещите и техните семейства и за постигането на Национална цел 5 „Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хил. души”.

5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”.

Конкретни дейности за изпълнение на оперативната цел:

- Осигуряване на добро функциониране и развитие на правната уредба, на институционалните структури и на инструментариума за защита от дискриминация, с което да се повишат гаранциите за ефективна защита на правата на ромите, тяхната равнопоставеност достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот;

- Интегриране на потребностите, проблемите и правата на ромите в общите интеграционни правителствени и секторни политики (мейнстрийминг) и едновременно с това предприемане на временни насърчителни (позитивни мерки), за преодоляване на дискриминативни практики и постигане на равнопоставеност във всички обществени сектори.
- Повишаване на участието на ромите и друго живеещо при подобни условия население в държавната администрация на регионално ниво и местната администрация.
- Укрепване на междуинституционалната координация за ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите.
- Подобряване на механизмите за сътрудничество, диалог и консултации между публичния сектор, ромите и гражданските организации, работещи за интеграция на ромите.
- Повишаване на административния капацитет и чувствителността на служителите и управленския състав в администрацията на всички нива по отношение правата на малцинствата, въпросите на недискриминацията и общуването в мултиетнична и мултикултурна среда, повишаване на уменията им за формулиране и прилагане на политики за интеграция на ромите.
- Недопускане на двоен стандарт в прилагането на законите на държавата по отношение на ромите и всички уязвими групи.
- Подобряване на ефективността на работа на служителите в правоохранителните органи в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека.
- Голяма част от служителите на ОДМВР-Ямбол и РУП са преминали обучения за работа в ромска общност, в рамките по няколко часа по метода „Обучение без откъсване от работа”
- Участие на полицейски служители в комисиите МКБППМН и МКОРС коментиране, планиране и изпълнение на мероприятия по различни проблеми, свързани с ромските общности
- Оказване помощ и съдействие на лица, обект на престъпления, с активното взаимодействие с О”ЗД” към Д”СП”, МКБППМН, други организации и институции, работещи с тях.
- Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез всички форми, вкл. и спорт.
- Насърчаване на културния плурализъм в медиите и прилагането на професионалните стандарти за етично отразяване на въпросите на ромите.
- Насърчаване равнопоставеността между жените и мъжете и осигуряване на предпоставки за успешна реализация и нова социална роля на ромската жена.
- Засилване работата в общността, особено с деца и младежи, с цел формиране на социални умения за избягване на рискове, създаване на условия за развиващи кацитета дейности и увеличаване на възможностите за социализация.
- Засилване на работа със семействата от ромски произход и от друго живеещо при подобни условия население при съблюдаване на правните механизми и работа със семействата за осъзнаване на родителските задължения, за разбиране и спазване правата на децата.
- Машабни разяснителни и информационни кампании за повишаване на чувствителността и нетърпимостта към прояви на дискриминация.
- Засилване работата на местно ниво за повишаване осъзнаването на правата и отговорностите от ромите.

ОД на МВР – Ямбол е водеща отговорна институция за изпълнението на мерките в приоритет „Върховенство на закона и недискриминация” заедно с гражданския сектор и медиите.

6. КУЛТУРА И МЕДИИ

КУЛТУРА

Оперативна цел: Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество

Специфични цели:

1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция.
2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот на различни нива.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на областно и общинско ниво като част от областните и общински програми за развитие;
- Програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки”, която обхваща регионалните и читалищни библиотеки, включително и в градове със смесено население и села с почти изцяло ромско население;
- Институционално укрепване на читалищата като модерни центрове за развитие на местната общност, включително и ромската;
- Популяризиране на ромската култура чрез общия културен календар на Министерството на културата.

Читалищата на територията на област Ямбол са водещи при изпълнение на целите в Областната стратегия в приоритет „Култура”.

МЕДИИ

Оперативна цел: Създаване на условия за равнопоставено представяне на ромската общност, промяна на негативния образ на ромите и противодействие на проявите на „език на омразата” в печатните и електронни медии.

Конкретни дейности за постигане на целта

- Подаване на редовна и подробна информация към регионалните медии за събития от всички сфери на живота на ромската общност в област Ямбол.

ОССЕИВ е водеща институция при изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Медии” в сътрудничество с регионалните медии в област Ямбол – печатни издания, кабелни ТВ и радиа.

VII. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И СТРУКТУРИ, ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ

Централно координационно звено (ЦКЗ) е секретариата на Националния съвет по етнически и интеграционни въпроси (НССЕИВ) и координира цялостния процес по областното планиране на национално ниво и мониторира изпълнението на областните стратегии и общинските планове.

Областната стратегия е функция на анализа на потребностите на конкретните общини и същевременно, там където е необходимо, отчита, координира и обединява усилията на повече от една община за решаване на общи проблеми. Основен подход следва да бъде интегрирания и териториален подход.

За да се улесни изпълнението на вече приетата областна стратегия се залагат конкретни отговорности за организация и координация на конкретните мерки и дейности, които се осъществяват от всички участници в процеса на планиране.

Структурата за координация на областно ниво е главното действащо звено за съгласуване на дейностите между общините и включените заинтересовани страни за оперативното изпълнение на областната стратегия.

Със Заповед на Областния управител се създава **Областен координационен съвет (ОКС)**, който включва основните участници в разработването на областната стратегия и общинските планове за действие, както и общинските координатори, които имат пряко отношение или са ангажирани с изпълнението на интеграционната политика в съответната община. По предложение на ОКС могат да се създават целеви екипи/комисии/временни работни групи, които при необходимост да изпълняват конкретни задачи по изпълнение на областната стратегия. ОКС съгласува своята дейност с Областния съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси.

Тъй като общините отговарят за цялостното изпълнение на Общинските планове на действие на собствената си територия, всяка община следва да обособи подобни структури за координация на общинско ниво, съобразно с местните нужди.

Областната стратегия и Общинските планове за действие са отворени системи, те следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, които определят възникването на нови потребности.

За оперативното изпълнение на дейностите със Заповед на Областния управител на област Ямбол се обособява Звено за мониторинг и оценка.

В същата заповед се определят задълженията за координация на дейности по мониторинг и оценка на областното планиране, включени в длъжностните им характеристики.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на изпълнение на Областната стратегия за интегриране на ромите в област Ямбол се очаква следният ефект и въздействие:

- Засилване на политиките на социално включване в област Ямбол
- Синхронизиране на визията за развитието на етноинтеграционните процеси на всички нива – общинско, областно и национално;
- Съответствие на областната стратегия на националните и европейските приоритети в сферата на интегрирането на маргинализираните етнически групи;
- Осигуряване на актуална информация и детайлизирана картина на проблемите и потребностите от интегриране на маргинализираните етнически групи;
- Съпоставимост на разработената областна стратегия и общински планове за действие в резултат от прилагането.

Осигуряването на активното участие на ромите на територията на област Ямбол е от ключово значение. Ромите участват не само във формирането и реализацията на политиките за интеграция на ромите, но и във всички други политики, те допринасят за развитието на обществото. Това изисква насърчаване на участието в администрацията на представители на ромската общност и гарантира реалното участие на ромите във всички приоритетни области на настоящата програма.

Проектът на настоящата Областна стратегия се утвърждава от Областния управител на област Ямбол и е израз на интеграционната политика за стратегическото развитие.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1

НАСЕЛЕНИЕ В ОБЛАСТ ЯМБОЛ ПО ОБЩИНИ, НАСЕЛЕНИ МЕСТА И САМООПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ 1.02.2011 ГОДИНА¹

Област Община	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям	Относителен дял на лица отговорили, че са от българска етническа група	Относителен дял на лица отговорили, че са от турска етническа група	Относителен дял на лица отговорили, че са от ромска етническа група	Относителен дял на лица отговорили, че са от друга етническа група	Относителен дял на лица отговорили, че не се самоопределят
		българска	турска	ромска	друга						
ОБЛАСТ ЯМБОЛ	123062	106884	3600	10433	659	1486	86.9	2.9	8.5	0.5	1.2
БОЛЯРОВО	3957	3312	33	566	27	19	83.7	0.8	14.3	0.7	0.5
ЕЛХОВО	14899	13433	35	1211	111	109	90.2	0.2	8.1	0.7	0.7
СТРАЛДЖА	12662	9866	241	2403	68	84	77.9	1.9	19.0	0.5	0.7
ТУНДЖА	22800	20374	106	1990	157	173	89.4	0.5	8.7	0.7	0.8
ЯМБОЛ	68744	59899	3185	4263	296	1101	87.1	4.6	6.2	0.4	1.6

¹По признака "етническа група" са разпределени отговорилите на доброволния въпрос лица.

..Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.

По данни на НСИ

НАСЕЛЕНИЕ В ОБЛАСТ ЯМБОЛ ПО САМООПРЕДЕЛЕНИЕ ОТ РОМСКА ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ 1.02.2011 ГОДИНА¹

Област Местоживеене	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Ромска етническа група	Относителен дял на лица отговорили, че са от ромска етническа група
ЯМБОЛ	123 062	10 433	8.5
В градовете	85 450	6 463	7.6
В селата	37 612	3 970	10.6

¹По признака "етническа група" са разпределени отговорилите на доброволния въпрос лица.

По данни на НСИ

НАСЕЛЕНИЕ НА 7 И ПОВЕЧЕ НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ ПО ЕТНИЧЕСКА ГРУПА И СТЕПЕН НА ЗАВЪРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ¹

Общини	Общо	Степен на завършено образование					Никога не посещавали училище	Дете ²	Относителен дял на завършилите висше образование от ромска етническа група	Относителен дял на завършилите средно образование от ромска етническа група	Относителен дял на завършилите основно образование от ромска етническа група	Относителен дял на завършилите начално образование от ромска етническа група	Относителен дял на завършилите незавършено начално образование от ромска етническа група	Относителен дял на ромска етническа група, които никога не са посещавали училище	Относителен дял на деца от ромска етническа група, които не посещават училище (до 7 години вкл.)
		висше	средно	основно	начално	незавършено начално									
Област Ямбол	122868	17256	50554	32628	12946	6753	2452	279	14.0	41.1	26.6	10.5	5.5	2.0	0.2
<i>Отговорили</i>	<i>115452</i>	<i>16362</i>	<i>47632</i>	<i>30767</i>	<i>12087</i>	<i>6122</i>	<i>2232</i>	<i>250</i>	<i>14.2</i>	<i>41.3</i>	<i>26.6</i>	<i>10.5</i>	<i>5.3</i>	<i>1.9</i>	<i>0.2</i>
Ромска	8313	10	280	2313	2576	1844	1203	87	0.1	3.4	27.8	31.0	22.2	14.5	1.0
Болярово	3931	211	1163	1474	647	285	146	5	..	29.6	37.5	16.5	7.3	3.7	0.1
<i>Отговорили</i>	<i>3754</i>	<i>..</i>	<i>1135</i>	<i>1403</i>	<i>600</i>	<i>267</i>	<i>135</i>	<i>..</i>	<i>..</i>	<i>30.2</i>	<i>37.4</i>	<i>16.0</i>	<i>7.1</i>	<i>3.6</i>	<i>..</i>
Ромска	466	..	26	173	121	114	30	5.6	37.1	26.0	24.5	6.4	..
Елхово	15327	1571	5983	5002	1755	823	169	24	10.2	39.0	32.6	11.5	5.4	1.1	0.2
<i>Отговорили</i>	<i>14157</i>	<i>1496</i>	<i>5662</i>	<i>4592</i>	<i>1559</i>	<i>690</i>	<i>140</i>	<i>18</i>	<i>10.6</i>	<i>40.0</i>	<i>32.4</i>	<i>11.0</i>	<i>4.9</i>	<i>1.0</i>	<i>0.1</i>
Ромска	1023	..	82	502	241	142	49	8.0	49.1	23.6	13.9	4.8	..
Стралджа	11710	706	3413	3854	2347	872	476	42	6.0	29.1	32.9	20.0	7.4	4.1	0.4
<i>Отговорили</i>	<i>11606</i>	<i>683</i>	<i>3364</i>	<i>3835</i>	<i>2341</i>	<i>867</i>	<i>..</i>	<i>..</i>	<i>5.9</i>	<i>29.0</i>	<i>33.0</i>	<i>20.2</i>	<i>7.5</i>	<i>..</i>	<i>..</i>
Ромска	1869	..	31	396	743	389	285	1.7	21.2	39.8	20.8	15.2	..
Тунджа	22861	1225	7662	8650	3524	1219	538	43	5.4	33.5	37.8	15.4	5.3	2.4	0.2
<i>Отговорили</i>	<i>21660</i>	<i>1158</i>	<i>7274</i>	<i>8253</i>	<i>3312</i>	<i>1108</i>	<i>516</i>	<i>39</i>	<i>5.3</i>	<i>33.6</i>	<i>38.1</i>	<i>15.3</i>	<i>5.1</i>	<i>2.4</i>	<i>0.2</i>
Ромска	1608	..	48	444	503	351	247	3.0	27.6	31.3	21.8	15.4	..
Ямбол	69039	13543	32333	13648	4673	3554	1123	165	19.6	46.8	19.8	6.8	5.1	1.6	0.2
<i>Отговорили</i>	<i>64275</i>	<i>12816</i>	<i>30197</i>	<i>12684</i>	<i>4275</i>	<i>3190</i>	<i>967</i>	<i>146</i>	<i>19.9</i>	<i>47.0</i>	<i>19.7</i>	<i>6.7</i>	<i>5.0</i>	<i>1.5</i>	<i>0.2</i>
Ромска	3347	7	93	798	968	848	592	41	0.2	2.8	23.8	28.9	25.3	17.7	1.2

¹По признака "етническа група" са разпределени отговорилите на доброволния въпрос лица.

² Дете (до 7 години вкл.), което още не посещава училище.

По данни на НСИ